

Commissie Hoger Onderwijs

Rapport in het kader van het
kwaliteitstoezicht van de
HBO5-opleidingen

CVO Westhoek – Westkust

48736

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Rapport in het kader van het kwaliteitstoezicht van de hbo5-opleidingen
door de Commissie Hoger Onderwijs
48736 CVO Westhoek – Westkust

1. Conclusie

Onderwerpen	Oordeel
De onderwijsinhoud	Voldoende
Het onderwijsproces	Goed
De uitkomst van het onderwijs	Voldoende
Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

2. Bevindingen

Algemeen

Tot het samenwerkingsverband met VIVES Noord behoort ook de School voor voltijds secundair onderwijs HBO5 Verpleegkunde Aleydis. CVO Westhoek – Westkust (WW) zit momenteel in een proces van fusie met 3 andere CVO's uit de regio Kortrijk en Waregem.

CVO WW heeft drie lopende (en groeiende) opleidingen: *Meertalig Secretariaat, optie talen; Elektromechanica, optie procesautomatisering* en *Elektronica, optie multimediatechnieken*.

CVO WW heeft ook bevoegdheden voor enkele HBO5-opleidingen die momenteel niet aangeboden worden en er zijn ook twee opleidingen in aanbouw. Het ZER geeft geen uitsluitsel over het al dan niet indienen van een omvormingsdossier.

Momenteel volgen 192 studenten een HBO5-opleiding in CVO WW. De grootste studentengroep situeert zich in het studiegebied IWT (73 %), waarvan 52% binnen de avondopleiding.

De onderwijsinhoud

De programma's van CVO WW zijn opgebouwd op basis van de structuurschema's en leerplannen die voor elke opleiding zijn vastgelegd door de overheid of onderwijskoepel (Katholiek Onderwijs Vlaanderen). De opleidingen zijn opgedeeld in verschillende modules, elk met hun specifieke doelstellingen. Deze doelstellingen worden getoetst aan competenties die voor het werkveld belangrijk zijn (overleg met het werkveld, consultatie van de competentiefiches van de SERV). Het is positief dat het CVO WW de leerplandoelstellingen omgezet heeft in ECTS-fiches (die regelmatig worden geactualiseerd)

waarin algemene competenties, beroepscompetenties, didactische werkvormen, evaluatievorm, leerinhouden, studiemateriaal en studielast worden opgesomd.

CVO WW heeft omwille van een tekort aan beschikbare leraarsuren beslist om de opties binnen de opleiding *Elektromechanica* te beperken tot één optie. Bij de start van het dagtraject werd na overleg met de VDAB en de noodzaak die werkgevers aangeven in de regio beslist om enkel de optie procesautomatisering aan te bieden.

Voor de opleiding *Elektronica, optie multimediatechnieken* werd in juni 2015 een nieuw opleidingsprofiel goedgekeurd. De opleiding werd een stuk praktijkgerichter gemaakt. Het aantal lab- en projectmodules werd verdubbeld. Er werd daarbij rekening gehouden met de pedagogische opbouw waarbij de elektronicamodules enerzijds versterkt worden en anderzijds aangevuld worden met een relevant en samenhangend pakket ICT-modules.

Dagopleidingen worden aangeboden in een modeltraject van twee jaar, avondopleidingen in drie jaar. Studenten kunnen ook voor een individueel traject kiezen waarbij de logische volgorde bewaakt wordt. CVO WW neemt zich voor waakzaam te blijven om het groeiend aantal gedifferentieerde trajecten op korte tijd organisatorisch te kunnen blijven uitwerken, opvolgen en garanderen.

De realisatie van wat is aangekondigd in de conceptnota van HBO5 wil CVO WW aangrijpen om, samen met VIVES, leerlijnen uit te werken en daarbij ook leervormen/onderwijsvormen en evaluaties duidelijk en transparant te koppelen aan competenties. Dit is een goed plan, maar er kan ondertussen ook al heel wat worden gerealiseerd met VIVES. In het ZER is daar weinig over te lezen.

Er kan worden geconcludeerd dat de opleidingen in volle ontwikkeling zijn. Toch lijkt het in het ZER soms alsof deze omvangrijke taak reeds is voltooid en soms alsof deze nog moet worden aangevangen. Het is ook jammer dat er geen informatie wordt gegeven over de niveauborging (niveau 5 tegenover 4 of 6) of over de ontwikkelingen inzake DLR.

Het onderwijsproces

CVO WW zet in op praktijkgericht onderwijs en competentiegericht onderwijs en vindt het belangrijk de opleidingen vorm te geven vanuit het team en niet vanuit de visie van elke lector apart. Dit is een lovenswaardiger optie. CVO WW streeft naar één gedragen visie op het leerproces en neemt daarvoor de nodige initiatieven (info, navorming, ...). De visietekst die in de teamvergaderingen werd besproken is helder en informatief.

Het ZER beschrijft hoe de drie opleidingen deze didactische visie gestalte geven. De tekst verwijst naar veel bijlagen met heel concrete informatie over de onderwijsprocessen en de vernieuwingen daarbij. Dat verdient waardering.

De opleiding *Meertalig secretariaat* opteert in de module projectwerk voor een vakoverstijgende taak waarbij alle eindcompetenties aan bod komen. De studenten krijgen een virtueel project dat ze volledig moeten uitwerken.

De opleiding *Elektromechanica* organiseert voor het dagtraject een projectwerk in een bedrijf. Dat is een eerste stap naar het werkplekleren. Voor het avondtraject zijn er heel wat studenten die hun projectwerk kunnen uitvoeren in het bedrijf waar ze zijn tewerkgesteld. Voor de werkende studenten waarvoor dit niet mogelijk is, worden in VIVES zelf projectwerken voorzien. De opleiding heeft een vierjarig project opgestart omtrent werkplekleren. Men streeft naar een nieuw programma met 1/3 werkplekleren.

Voor de opleiding *Elektromechanica* is er een nauwe samenwerking met de VDAB om werkzoekenden via OKOT de mogelijkheid te bieden deze opleiding te volgen.

De toelatingsproef en de EVC/EVK procedure zijn binnen het samenwerkingsverband vernieuwd tegen academiejaar 2016-2017. Bijlagen bij het ZER beschrijven de oude en de nieuwe procedures. Het zou handig geweest zijn mocht het ZER de voornaamste verschillen hebben aangestipt.

Het ZER beschrijft de instroomkenmerken van de studenten per opleiding. Het lijkt niet zo duidelijk in welke mate de analyse van deze gegevens in het beleid wordt betrokken en of deze analyse wel diepgaand genoeg is. Zo wordt er niet aangegeven uit welke studierichting in het secundair onderwijs de studenten effectief komen.

Het CVO WW is nog op zoek naar een digitaal studentenvolgsysteem. Het is aan te bevelen die zoektocht te intensifiëren om snel tot een goede registratie te kunnen overgaan. Op die manier zouden er ook gegevens beschikbaar komen – wat erg wenselijk is – over het rendement van de studies.

Elke student krijgt bij aanvang van de opleiding een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP). Dit document registreert de (beroeps)attitudes van de betrokken student en wordt door de lectoren opgevolgd. De student krijgt hierover feedback en daarna kan er, indien nodig, bijgestuurd worden.

Zowel op de locatie in Ieper als in Kortrijk werd een studentenbegeleider aangesteld. Voor de vakinhoudelijke studiebegeleiding zijn monitoraten voorzien. De nood daaraan verschilt tussen de drie opleidingen. Het wordt in het ZER niet duidelijk of deze begeleiders enige vorming voor die opdracht hebben gekregen.

Tijdens de evaluaties wordt veel belang gehecht aan de verwerving van kennis, vaardigheden en attitudes in praktische contexten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen 3 evaluatiesystemen (permanente evaluatie, gespreide evaluatie en/of examen/eindevaluatie). Dit wordt in het ZER verduidelijkt aan de hand van voorbeelden hoe de opleidingen voor een bepaalde evaluatievorm kiezen.

CVO WW neemt zich voor om in de toekomst een evaluatiematrix (link tussen competenties en evaluatievorm) te ontwikkelen. Het bespoedigen van dit proces is zeker aan te bevelen!

Het ZER geeft slaagpercentages per opleiding. De cijfers in de opleiding *Elektronica* zijn laag. Het is de eerste keer dat de opleiding wordt aangeboden en de moeilijkheidsgraad en aanpak moeten in deze opleiding nog geëvalueerd worden, zo stelt het ZER.

Volgens het ZER slaagt het CVO WW erin om door sterke begeleiding en remediëring een groot verschil te creëren tussen begincompetenties en eindcompetenties. Meer informatie over de vergelijking zou interessant geweest zijn.

Het is opvallend dat het ZER achteraan het hoofdstuk over onderwijsprocessen een lange lijst 'sterktes' bevat. Maar het CVO WW formuleert daarnaast toch ook concrete werkpunten en verbeteracties.

Conclusie: dit is een goede, concrete beschrijving van de vernieuwingen inzake onderwijsprocessen.

De uitkomst van het onderwijs

CVO WW verwijst naar een recent OECD rapport waaruit blijkt dat er een hoge nood in Vlaanderen is aan afgestudeerden op niveau 5 en in het bijzonder binnen het studiegebied IWT (onderhoudstechnicus).

CVO WW heeft in 2004 de opleiding *Meertalig Secretariaat* opgericht met de bedoeling kansarmere en bepaalde sociaaleconomische groepen de kans te geven om in eigen streek een diploma te halen enerzijds en voor de ondernemingen in Zuid-West-Vlaanderen een duidelijke meerwaarde te zijn anderzijds. Het ZER gaat niet in op de verschillen tussen de afgestudeerden van HBO5 en van de bacheloropleiding. De gediplomeerden van de HBO5-opleiding kunnen in zeer uiteenlopende jobs terecht komen. Het ZER geeft hierover geen feitelijke cijfergegevens. Het noemt wel de specifieke taken die volgens de alumni uitgevoerd worden.

Voor de beide IWT-opleidingen maakt het ZER wel het onderscheid tussen HBO5 en bachelor om te concluderen dat er ook nood is aan HBO5-afgestudeerden.

CVO WW hoort van de alumni dat die doorgaans zeer tevreden zijn over hun studiekeuze, het gerealiseerde niveau en hun baan en dat ze vlot een job vonden en worden gewaardeerd door de bedrijven. In de toekomst wil het CVOWW de alumni systematischer bevragen. Ook hoopt men door het samenstellen van een onafhankelijke werkgeverscommissie over dit thema meer input krijgen van de bedrijven zelf.

Ook al is er een aanvullingstraject uitgewerkt van de HBO5-opleiding *Meertalig secretariaat* naar de verwante bacheloropleiding bij VIVES, toch zijn er momenteel weinig studenten die doorstromen. Dat komt wellicht doordat de studenten heel vlug een baan vinden na de gevolgde opleiding. De beide IWT-opleidingen kennen nog geen afgestudeerden die kunnen doorstromen. Ook daar wordt voorzien in aanvullingstrajecten.

Conclusie: de opleidingen zijn ongetwijfeld maatschappelijk relevant, maar CVO WW heeft voor dit onderwerp nog heel wat werk voor de boeg. Het uitstroombesluit dient snel beter te worden uitgebouwd. Ook de doorstroom naar verwante bacheloropleidingen moet beleidsmatig meer aandacht krijgen.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

CVO WW heeft momenteel 126 personeelsleden in dienst, waarvan 28 in de HBO5-opleidingen. Het aantal VTE dat ingezet werd in de opleiding *Meertalig secretariaat* is 1,875 VTE (voor 45 studenten), in *Elektromechanica* 3,6 VTE (voor 111 studenten) en in *Elektronica* 0,75 VTE (voor 17 studenten). Omwille van de exponentiële stijging van generatiestudenten in de dagopleidingen HBO5 en de aftopping in de beschikbare leraarsuren door de overheid, springt hogeschool VIVES bij en stelt 1,45 VTE ter beschikking aan het CVO. Het ware nuttig geweest te vernemen hoe beide instellingen die 'noodgreep' ervaren.

De opleiding *Meertalig secretariaat* bestaat vooral uit lectoren van het CVO. In de HBO5-opleidingen IWT is er een mix van lectoren uit CVO en uit VIVES (bacheloropleiding). Dit wordt als een meerwaarde ervaren. Zeker in de IWT-opleidingen hebben de meeste docenten ervaring in het werkveld. Daar zijn er evenwel minder docenten met een pedagogisch diploma. Wordt het behalen van een pedagogisch diploma aangemoedigd?

Een bijlage bij het ZER bevat het nascholingsplan en ook een lijst van gevolgde nascholingen. Via Erasmus+-projecten kon vorig schooljaar een aantal lectoren deelnemen aan een internationale nascholing rond 'Diversity in education'. De inhoud van deze nascholing sluit zeer nauw aan bij het diversiteitsbeleid van het CVO.

De informatie over de infrastructuur is redelijk uitgebreid, maar laat toch nog wat vragen over. Omdat CVO WW inzet op praktijkgericht onderwijs is er nood aan infrastructuur die dat toelaat en ondersteunt. CVO WW heeft in Ieper twee gebouwen in eigen beheer om de opleiding *Meertalig secretariaat* aan te bieden. Voor de opleidingen in IWT huurt CVO WW de infrastructuur (labo's) van Hogeschool VIVES in Kortrijk. CVO WW investeert daarnaast zelf ook in software en apparatuur die op de locatie VIVES gebruikt worden voor de HBO5-opleidingen. Voor de opleidingen op de campus Kortrijk is er een centrale bibliotheek/open leercentrum. De faciliteiten zijn er zowel voor studenten als docenten (o.a. Smartschool). Maar voldoet dit alles aan de behoeften? Is er een investeringsbeleidsplan dat wenselijke en haalbare voorzieningen garandeert? Is er in Ieper geen bibliotheek?

In afwachting van een kwaliteitszorgsysteem dat kadert binnen de samenwerking met de hogeschool wordt nu nog het systeem van CVO WW gebruikt, gebaseerd op het EFQM-model. De PDCA-cyclus is daarbij de methodiek om kwaliteitsverbetering te implementeren in de organisatie. Een belangrijk instrument om kwaliteit te meten is het gebruik van vragenlijsten. Een bijlage in het ZER toont het meetplan met een overzicht van bevragingen over de jaren heen. Kwalitatieve gegevens worden verzameld via focusgesprekken met lectoren (rond een bepaald thema) of met studenten (rond een bepaalde opleiding).

Een bijlage bij het ZER bevat een lijst met verbeteracties die werd opgesteld naar aanleiding van de vragenlijst die vorig schooljaar werd afgenomen bij de studenten HBO5 uit de opleidingen in Kortrijk. Dit is evenwel een loutere oplijsting van actiepunten, geen rapportage over die acties.

3. Aanbevelingen

De onderwijsinhoud

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust de samenwerking met VIVES bespoedigt op het vlak van de relatie tussen de leer- en onderwijsvormen en evaluaties enerzijds en competenties anderzijds.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust de niveauborging (niveau 5 tegenover 4 of 6) en de ontwikkelingen inzake Domeinspecifieke Leerresultaten (DLR) nader opvolgt.

Het onderwijsproces

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust overgaat tot een diepgaander analyse van de instroomgegevens en de conclusies daaruit desgevallend in het beleid betreft.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust snel een passend digitaal studentenvolgsysteem in werking stelt, o.a. met het oog op een betere opvolging van het studierendement.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust vorming voorziet voor de studentenbegeleiders.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust de opstelling van een evaluatiematrix bespoedigt.

De uitkomst van het onderwijs

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust het uitstroombeleid verder uitbouwt.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust de doorstroom naar verwante bacheloropleidingen de nodige aandacht geeft.

Personeel, materiële voorzieningen en interne kwaliteitszorg

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust duidelijk positie kiest wat betreft het behalen van een bewijs van pedagogische bekwaamheid voor de lesgevers.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust een behoeftenanalyse en een investeringsbeleidsplan opstelt voor wat betreft de materiële voorzieningen.

Het verdient aanbeveling dat het CVO Westhoek – Westkust een duidelijker rapportage verzorgt over de recent doorgevoerde verbeteracties.

Slot

Als gevolg van de gekozen werkwijze bij de redactie van het ZER, kan dit document op een grote gedragenheid binnen het CVO WW bogen.

Het CVO WW is ook op dit punt in volle transitie en is in voldoende mate kritisch ten opzichte van de eigen processen en mogelijkheden. Hierboven is aangeduid op welke punten het ZER (en het CVO WW) concreter hadden kunnen zijn.

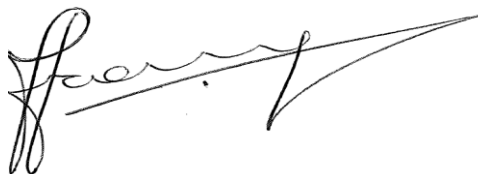
De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit want zij geeft op een acceptabel niveau aan dat de nodige aandacht aan competentiegericht leren in inhoud en leerproces en slaagt daar voor een deel ook in. Aan verbeterpunten wordt gewerkt.

De Commissie adviseert de opleiding om door te gaan op de ingeslagen weg, de verbeterpunten uit te voeren en de opleiding geheel competentiegericht door te voeren met de nodige variatie in onderwijs- en leervormen.

Het ontwerp van rapport werd aan de instelling bezorgd voor eventuele opmerkingen en/of bezwaren van technische aard. Bij e-mail heeft de instelling gereageerd op verscheidene elementen van het ontwerprapport. Dit heeft geleid tot een kleine aanpassing in het definitief vastgestelde rapport. De meeste elementen uit de reactie hebben daarentegen niet geleid tot aanpassingen in het definitief vastgestelde rapport aangezien het nieuwe informatie betrof die werd aangeleverd na het indienen van het zelfevaluatierapport en de opmaak van het ontwerprapport.

Brussel, 25 november 2016

Voor de Commissie Hoger Onderwijs

Luc François

Voorzitter Commissie Hoger Onderwijs